

Raport Instytutu Sobieskiego

Nr 17/2005

2005 11 10

„Polska - Dom Wolności
Projekt skutecznej polityki historycznej RP”

Paweł Szalamacha, Przemysław Sypniewski

TWORZYMY IDEE DLA POLSKI

Instytut Sobieskiego
ul. Nowy Świat 27, 00-029 Warszawa
tel./fax: (022) 826 67 47
tel.: (022) 211 12 75
fax: (022) 211 12 76

e-mail: sobieski@sobieski.org.pl
<http://www.sobieski.org.pl>

Volkswagen Bank Polska S.A.
45 2130 0004 2001 0340 1999 0001

Spis treści

Streszczenie.....	2
Polityka Historyczna.....	3
Polska-Dom Wolności.....	3
Sposób realizacji.....	5
„Tajemnica tajemnic”.....	7
„Połowiczne zwycięstwo”.....	8
„Dwa powstania”.....	9
„Ich najwspanialsza godzina”.....	10
„Polin”.....	10
„Rzeczpospolita Obojga Narodów”.....	11
„Osiemnasta bitwa”.....	12
„Panie Gorbaczow, zburz Pan ten mur”.....	13
Kwestie organizacyjne i finansowe.....	15
Kraje docelowe.....	15
Szacunkowe koszty.....	16
Spodziewane efekty.....	17

Streszczenie

RP powinna określić swoją misję w słowach: „Polska-Dom Wolności” i spopularyzować ją możliwie szeroko na świecie.

Akcja popularyzacyjna powinna przybrać formę cyklu filmów dokumentalnych o historii XX wieku, które podkreślałyby wkład Polaków do dziejów powszechnych.

Filmy zrobione byłyby w atrakcyjnej formie przez najlepszych dokumentalistów i załączone jako bezpłatny dodatek do poczytnych międzynarodowych pism społeczno-politycznych.

Polityka Historyczna

W ostatnim czasie można zauważyć, że to historia ożywia debatę intelektualną przekraczającą granice jednego kraju. Powrót dyskusji historycznej jest zaprzeczeniem tytułu głośnej książki Francisa Fukuyamy „Koniec historii”. Emocje wywołane planem Eryki Steinbach wybudowania Centrum Wypędzonych w Berlinie, spowodowały, że wydarzenia związane z II Wojną Światową trafiły na czołówki amerykańskich i europejskich mediów. Obchody takich rocznic jak „lądowanie w Normandii”, „wyzwolenie Auschwitz”, „bombardowanie Drezna”, czy „podpisanie aktu kapitulacji przez III Rzeszę” przywracają historii miejsce w europejskiej i światowej pamięci. Równocześnie można zauważyć, że „historia” staje się znów narzędziem uprawiania polityki międzynarodowej. Poszczególne państwa starają się w sposób zgodny z własnym interesem narodowym przedstawić interpretacje wydarzeń

światowej opinii publicznej, po to aby kształtować dzisiejsze wydarzenia polityczne.

To nie Polska wywołała temat historii i użyła go jako narzędzia w bieżącej polityce. Odnosiło się wrażenie, że w latach 90-tych Polacy jakby chcieli zapomnieć o przeszłości. Jednak ofensywa historyczno-medialna Niemiec i Rosji, powoduje, że powinniśmy zabrać głos.

Dlatego należy zrealizować projekt medialny, który odpowiednio prezentowałby rolę Polski w XX wieku. Tym bardziej, że nasz kraj dysponuje niewątpliwie następującymi atutami: prawda historyczna, nieznanostwo wydarzeń przez szeroką publiczność a przez to tajemniczość i ciekawość, 25 lat powstania Solidarności, pontyfikat papieża Jana Pawła II, zainteresowanie Polską w Stanach Zjednoczonych związane z udziałem w wojnie irackiej.

Polska-Dom Wolności

O sile państwa decydują: siła moralna, gospodarka, siła militarna, demografia, a rząd RP powinien sprzyjać rozwojowi każdego

z tych czynników. Uważamy, że o sile moralnej kraju decyduje w dużej mierze postrzeganie go przez światową opinię publiczną.

Proponujemy zorganizować projekt edukacyjno-medialny, który prawdziwie i w sposób zgodny z interesem narodowym przedstawiłby Polskę publiczności światowej. Jako motyw przewodni projektu proponujemy ideę, że „*Polska to Dom Wolności*”. Zawsze wtedy, gdy zagrożona była wolność Polski, zagrożona była wolność w Europie i swobodny byt narodów. Zawsze też wtedy, gdy wolność zagrożona była przez tyranie i totalitaryzm to z Polski wychodziła „iskra, która rozpalala siły do walki”. Celem projektu jest przekonanie do tych idei międzynarodowej opinii publicznej.

Istnieje opinia, według której działania polityczne Polaków charakteryzuje brak zastanowienia się nad ich konsekwencjami,

romantyczna chęć sprzeciwu i walki bez względu na koszty. Ilustracją tego poglądu jest fałszywy i szkodliwy stereotyp „z szablami na czołgi”. Pogląd ten jest popularny wśród wielu osób w Polsce i zagranicą, i przynosi duże, choć niewymierne szkody.

Należy wykazać, że szereg najważniejszych decyzji politycznych zostało podjętych na granicy wysoko skalkulowanego ryzyka, przy założeniu spełnienia się optymistycznego scenariusza. Takie podejście czasami zawodziło, np. w 1944 roku, ale innym razem przynosiło sukces np. w 1980-1989. Polscy mężowie stanu byli skłonni akceptować większą dawkę ryzyka niż Francuzi lub Niemcy, a to ze względu na to, że Polska jest Domem Wolności; wolność stoi wysoko w hierarchii wartości Polaków.

**Powstańcy warszawscy z 1944 r. lub stoczniowcy gdańscy z 1980 r nie byli szaleńcami.
Ich mottem mogłyby być słowa z wiersza Ryduarda Kiplinga pt. „Jeżeli” (If) :**

„Jeżeli potrafisz na jednej szali położyć wszystkie twe sukcesy
i potrafisz zaryzykować, stawiając wszystko na jedną kartę,
jeżeli potrafisz przegrać i zacząć wszystko od początku,
bez słowa, nie żaląc się, że przegrałeś;
Jeżeli umiesz zmusić serce, nerwy, siły, by nie zawiodły,
choćbyś od dawna czuł ich wyczerpanie, byleby wytrwać,
gdy poza wolą nic już nie mówi o wytrwaniu;
(...)
twoja jest ziemia i wszystko co na niej.
I – co najważniejsze – synu mój – będziesz człowiekiem

If you can make one heap of all your winnings
And risk it on one turn of pitch-and-toss,
And lose, and start again at your beginnings
And never breathe a word about your loss;
If you can force your heart and nerve and sinew
To serve your turn long after they are gone,
And so hold on when there is nothing in you
Except the Will which says to them: "Hold on !"
(...)
Yours is the Earth and everything that's in it,
And-which is more- you'll be a Man, my son !

Sposób realizacji

Rekomendujemy realizację cyklu filmów dokumentalnych o historii XX wieku i ich szeroką dystrybucję na całym świecie. Projekt ten powinien zostać zrealizowany przez nowy rząd.

Poszczególne odcinki pokazywałyby sukcesy Polski i Polaków w szerokim europejskim kontekście. Problemy polskie

pokazane byłyby w ogólnoeuropejskiej perspektywie. Filmy powinny się koncentrować na aktywnej roli, dynamizmie i pomysłowości Polaków, proponujemy odejść od obrazu wiecznie przegranych, rozpamiętujących i lubujących się we własnych klęskach. Jednocześnie filmy pokazywałyby wydarzenia mało znane i nie unikałyby kontrowersji.

Paweł Szałamacha, Przemysław Sypniewski

Filmy odgrywałyby nieocenioną rolę edukacyjną. Ignorancja w sprawach Europy Środkowej i Polski jest bowiem ogromna. Przykładem może być artykuł Conrada Blacka pt „Europe’s dream disturbed” w prestiżowym piśmie amerykańskim The National Interest z jesieni 2005. Czytamy tam min. ”Wschodnie kraje Unii Europejskiej – były państwa satelitarne ZSRS (Polska, Węgry, Republika Czeska, Słowacja) – są Euro-federalistyczne, ponieważ nigdy w swojej historii (za wyjątkiem Czechów do pewnego stopnia), nie posiadały instytucji politycznych wartych uwagi”.

Ignorancja której przejawem jest powyższy cytat dotyka także elit intelektualnych. Nie należy się bowiem dziwić ignorancji 90% społeczeństw Zachodu, gdyż ludzi ci zajęci są codziennymi problemami, lub w wymiarze kulturowym, rozgrywkami ligi piłkarskiej bądź śledzeniem serialu telewizyjnego. Problemem z którym należy się zmierzyć jest ignorancja elit, a wynika ona z faktu, że przez większą część ostatnich 200 lat, a więc okresu kiedy to tworzył się obecny paradygmat myślenia

o polityce i historii, Polska była nieobecna jako samodzielny podmiot.

Filmy byłyby dystrybuowane poprzez dołączenie ich do wybranego międzynarodowego popularnego czasopisma (tzw. magazynu opinii). Należy rozważyć „Economist” (1 mln nakładu), „Time” (4 mln nakładu), lub „Newsweek” (3 mln nakładu). W tym celu RP powinna wykupić płatne reklamy w wybranym piśmie, do którego w cyklu dwumiesięcznym załączona byłaby płyta z filmem dokumentalnym w formacie DVD.

Celem jest dotarcie do najbardziej aktywnej i opiniotwórczej części społeczeństwa światowego. Osoby te, obywatele różnych krajów czytają angielskojęzyczne wydania pism wskazanych powyżej, zaś film jest doskonałym i atrakcyjnym środkiem przekazu; potencjalna publiczność może go obejrzeć np. podczas podróży na przenośnym komputerze.

Economist, Newsweek, Time regularnie zamieszczają działy reklamowe poświęcone

Paweł Szałamacha, Przemysław Sypniewski

poszczególnym krajom. W okresie przed przystąpieniem do Unii Europejskiej, Polska także wykupywała artykuły sponsorowane dotyczące gospodarki, polityki i spraw społecznych. Obecnie, ze względu na popularność nowych nośników i ich skuteczne oddziaływanie należy preferować formę przekazu multimedialnego.

Cykl filmów „Dom Wolności” powinien się także znaleźć wśród materiałów edukacyjnych ambasad RP. Ambasady podjęłyby działania nakierowane na wybrane grupy, tj rozsyłałyby film do szkół, uniwersytetów, bibliotek, znanych osobistości, profesorów, deputowanych.

Proponujemy realizację następujących edycji.

„Tajemnica tajemnic”

Film opowiadałby historię związaną ze złamaniem przez polskich matematyków kodów niemieckiej maszyny szyfrującej Enigma.

Sukces zespołu matematyków pracujących dla polskiego wywiadu jest niemal nieznaną światowi zachodniemu, ze względu na przemilczanie ich roli przez Wielką Brytanię

przez szereg lat. Skrzywiony obraz dotarł do popkultury, czego przejawem jest film fabularny właśnie pod tytułem Enigma. Ta tendencja została odwrócona dopiero w ostatnich latach poprzez prace historyków brytyjskich i polskich. W roku 2002 w Bletchley Park odsłonięto pamiątkową tablicę upamiętniającą dokonania polskich kryptologów.

Cofnęlibyśmy się do lat dwudziestych, do powstania polskiego wywiadu i stworzenia zespołu kryptoanalitków, absolwentów Uniwersytetu Poznańskiego: Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego i Henryka Zygalskiego. Naukowcy poznańscy łączyli przygotowanie matematyczno-filozoficzne z doskonałą znajomością języka niemieckiego. Film ukazałby stworzenie ośrodka wywiadu polskiego w Pyrach, złamanie niemieckiego szyfru w 1933 r. oraz przekazanie wywiadam Francji i Wielkiej Brytanii replik maszyny szyfrującej przez wywiad polski latem 1939. Odcinek pokazywałby znaczenie złamania szyfrów w bitwie o Anglię latem 1940r, bitwie o Atlantyk, kampanii w Afryce, ofensywie

Hitlera na ZSRR. Film pokazałby wagę informacji wywiadowczych dla szybszego zakończenia II wojny światowej.

„Połowiczne zwycięstwo”

Film opowiadałby historię i skutki konferencji jałtańskiej. Jednocześnie zawarte byłyby w nim informacje o wydarzeniach poprzedzających wybuch II wojny, latach trzydziestych i polityce appeasementu i jej fiasku - ataku Niemiec na Polskę w 1939r.

Drogę to tego ataku utorowało porozumienie Hitler – Stalin: ZSRS i Niemcy podzieliły się strefami wpływów – Europa Zachodnia miała przypaść Hitlerowi, Europa Wschodnia – Stalinowi. Odcinek zawierałby fakty nieznanne zachodniej publiczności np. współpraca ZSRS i Niemiec – wspólna defilada armii niemieckiej i sowieckiej w Brześciu, konferencja Gestapo i NKWD poświęcona zwalczaniu polskiego ruchu oporu w Zakopanem, niemieckie czołgi napędzane ropą dostarczoną przez ZSRS wjeżdżają do Paryża. Gestapo aresztuje rosyjskich emigrantów we Francji i wydaje ich Stalinowi, w zamian ZSRS wydaje niemieckich komunistów. Jednocześnie

jesienią 1939 Stalin zaatakował Finlandię, a Francja i Anglia zamierzały wysłać oddziały wojskowe na pomoc Finlandii. W 1940 Stalin podbija Litwę, Łotwę i Estonię. Po okresie dwuletniej współpracy, 22 czerwca 1941 Hitler zaatakował ZSRS.

Pokazalibyśmy gorzką prawdę: II Wojna została zakończona „połowicznym zwycięstwem”, które przyniosło wolność tylko połowie kontynentu. Na konferencji w Jałcie i Poczdamie, mocarstwa Zachodnie przystały de facto na to, aby Europa Środkowa została zdominowana przez ZSRS. Państwa Zachodnie przystały na takie rozwiązanie pod naciskiem ZSRS i wymogów wojny z Hitlerem. Przykładowo, jednostki amerykańskie generała Pattona nie kontynuowały natarcia w kierunku Pragi, gdyż Czechy miały przypaść reżimowi sowieckiemu.

Jednak nawet i tych wymuszonych porozumień Stalin nie dotrzymywał, zaprowadzając rządy partii komunistycznych, wprowadzając rządy terroru i zabijając przeciwników politycznych. Te działania rozpoczęły się od razu po zajęciu Europy

Paweł Szałamacha, Przemysław Sypniewski

Środkowej przez Armię Czerwoną – gdy Europa przygotowywała się do pokoju, Stalin aresztował przedstawicieli polskiego rządu w kraju i urządził im proces pokazowy. Europa Środkowa usiłowała wybić się na niepodległość – 1953 Berlin, 1956 Węgry i Polska, 1968 Czechosłowacja, 1980 Polska. Europa Zachodnia pozostała ustawicznie zagrożona przez potęgę ZSRS.

„Dwa powstania”

Zawartość tego odcinka stanowiłaby dzieje dwóch powstań z 1944 roku, w Paryżu i Warszawie.

W tym filmie pokazalibyśmy różnice w zachowaniu się aliantów wobec powstań. W przypadku powstania w Paryżu w sierpniu 1944 wojska alianckie podjęły wysiłek aby przyjść z pomocą miastu, a sam zaszczyt wyzwolenia pozostawiły wojskom francuskim. Podkreślić należy, że termin wybuchu powstania nie był uzgodniony z dowództwem wojsk sojusznicych.

Z drugiej strony powstanie w Warszawie, i postawa wojsk sowieckich które zatrzymały się na linii Wisły, pozwalając na zdławienie

powstania. Armia Czerwona w tym samym czasie podejmowała ofensywę na Bałkanach, a więc posiadała możliwości do przełamania niemieckiej obrony na linii Wisły. W efekcie Paryż został wyzwolony po kilku dniach przy niewielkich stratach ludzkich, a samo miasto uniknęło zniszczeń wojennych. Natomiast w Warszawie zabito 250 tys mieszkańców, a miasto po powstaniu zostało zniszczone na rozkaz Hitlera.

Różnice w traktowaniu powstań pokazują stanowisko odpowiednio USA i ZRSR wobec Europy.

Film pokazałby także ruch oporu w okupowanej Europie, jego zasięg w poszczególnych krajach oraz fenomen polskiego państwa podziemnego potrafiącego zmobilizować jednostki w randze dywizji piechoty i sukcesy wywiadu AK np. zdobycie rakiety V2. Wspomniane sukcesy wywiadu obróciły się przeciw Polsce – przez całą wojnę meldunki były dostarczane Wielkiej Brytanii, która z kolei przekazywała te które dotyczyły frontu wschodniego Stalinowi. Wiadomości te przyczyniły się do wygrania wojny, ale drugiej strony stworzyły

przekonanie wśród kierownictwa ZSRS o rozległej sieci wywiadowczej na terenach wschodnich. W rezultacie, po wkroczeniu na te tereny Armii Czerwonej w 1944r. nastąpiły masowe aresztowania ludności polskiej.

„Ich najwspanialsza godzina”

Film nawiązywałby do znanego powiedzenia Winstona Churchilla (their finest hour), opowiadałby historię polskich żołnierzy na frontach II wojny. Szczególnie miejsce przypadłoby pilotom walczącym w „bitwie o Anglię”. Polski dywizjon myśliwski 303 uzyskał największą liczbę zestrzeleń samolotów niemieckich podczas bitwy o Anglię w 1940r.

Film przedstawiłby historię polskiego czynu zbrojnego zawierając informacje o Narviku, Tobruku, Monte Cassino, Fallaise, Arnhem i udziale polskich żołnierzy w wyzwoleniu Francji, Włoch, Belgii i Holandii, Niemczech. Przypomnielibyśmy piękne i barwne postacie generałów frontowych Andersa, Maczka, Sosabowskiego, Andersa i ich jednostek odpowiednio II Korpusu, I Dywizji Pancerniej, Brygady Spadochronowej. Działania tych formacji

ukazane byłyby w kontekście danego teatru działań wojennych.

W filmie wspomniano by także udział wojsk polskich w walkach na Pomorzu w 1945 i operacji berlińskiej kończącej wojnę – tym samym polski żołnierz walczył od pierwszego do ostatniego dnia wojny.

Odcinek „Ich najwspanialsza godzina” przedstawiałby także tych, których zabrakło na polach bitew: 15 tysięcy oficerów polskich rozstrzelanych na rozkaz Stalina w Katyniu. Zbrodnię tę ZSRS próbował ukryć przed opinią światową do końca lat 80.

„Polin”

Odcinek opowiadający o Żydach polskich. Tragiczne losy tej społeczności są często przedstawiane nieprawdziwie. Opowiedzielibyśmy o społeczności żydowskiej przed wojną, jej żywej kulturze (teatrach, filmach nakręconych w języku jidysz) o przyjęciu przez Polskę Żydów wygnanych przez Hitlera. Powiemy o wspomaganie ruchu syjonistycznego przez II RP, zaprzestaniem po proteście Wielkiej Brytanii sprawującej wówczas mandat Ligi

Paweł Szałamacha, Przemysław Sypniewski

Narodów nad Palestyną. Odcinek pokazałby różnice pomiędzy Żydami zachodnioeuropejskimi, zasymilowanymi i nielicznymi, oraz Żydami polskimi, kultywującymi swoją żydowskość oraz stanowiącymi niemal 10 % ludności kraju.

Pokazalibyśmy okres II wojny i całą różnorodność postaw Polaków wobec dokonywanej zagłady od heroizmu, poprzez bierność oraz szmalcowników współpracujących z okupantem. Film pokazałby także kontrowersyjne i bolesne epizody: z jednej strony kaźń w Jedwabnem, a z drugiej współpracę szeregu wynarodowionych Żydów, obywateli polskich z NKWD. Zestawilibyśmy dane dotyczące kar grożących w okupowanych krajach Europy za pomaganie Żydom, świadectwa uratowanych osób, i Polaków zabitych za pomaganie Żydom. Wśród tych ostatnich postaci szczególnie miejsce zajmuje Henryk Sławik, który uratował kilka tysięcy Żydów na Węgrzech.

Film przedstawiłby działania rządu polskiego na wychodźstwie, memoranda skierowane na ręce rządów alianckich,

legendarnego Jana Karskiego, samobójczą śmierć Szmula Zygelbojma. Wszystkie te działania nie spotkały się z zainteresowaniem i stosowną reakcją aliantów. Obojętność, co paradoksalne, wykazały także środowiska żydowskie w USA.

„Polin” pokazałby także powstanie w getcie warszawskim w 1943r. Dramatyczny zryw Żydów, pozbawiony militarnego znaczenia, którego celem było jedynie umrzeć w godności.

„Rzeczpospolita Obojga Narodów”

Film pokazywałby fenomen unii litewsko-polskiej związanej pod koniec XIVw. Odcinek ukaze unikalną formę rządów: republikańską monarchię szlachty, opartą o trzy podstawowe zasady: gwarancje nietykalności osobistej –przywilej *Neminem Captivabimus* z 1434r, parlamentarnej kontroli nad ustawodawstwem - konstytucja *Nihil Novi* z 1505r., tolerancji religijnej- konstytucja warszawska z 1573r. Zwieńczeniem była wolna elekcja króla.

Współcześnie żyjący mieli pełną świadomość unikalności modelu ustrojowego

Rzeczypospolitej, czemu dawali wyraz w traktatach i pamfletach tego okresu. Wielbiciele Najjaśniejszej twierdzili, że jest ona idealnym połączeniem trzech zasad ustrojowych Arystotelesa: monarchii, arystokracji, politei. Unię polsko-litewską porównywano natomiast do małżeństwa-sakramentalnego związku kobiety i mężczyzny. Ta дума stała się powodem blokowania reform ustroju.

Przedstawimy pełny obraz Rzeczypospolitej, obejmujący niezdyscyplinowane korzystanie ze swobód politycznych, ewoluujące w stronę anarchii i nierządu, której najbardziej wymownym przykładem była karykaturalna forma jednomyślności- liberum veto. Efekt - rozbiory Rzeczypospolitej pod koniec XVIII w przez zcentralizowane potęgi Rosji, Prus i Austrii. Jednak przed rozbiorami, kraj wydał pierwszą konstytucję w Europie w 1791r. Polska świadomość polityczna zna więc cenę wolności i ryzyka z nią związanego.

Odcinek Rzeczpospolita Obojga Narodów nie jest ściśle rzecz ujmując filmem dokumentalnym lecz edukacyjnym.

„Osiemnasta bitwa”

Tytuł odcinka byłby zaczerpnięciem z książki lorda d'Abernona „Osiemnasta decydująca bitwa w dziejach świata”, zaś film traktowałby o wojnie polsko-bolszewickiej 1920r. Ogólnoświatowe wydarzenia tego okresu, tworzące tło opowieści, to rewolucja bolszewicka w Rosji i koniec I wojny światowej oznaczający zmęczenie Europy wojną.

Dokument rozpocząłby się w 1918 roku, roku końca wojny światowej, odrodzenia niepodległej Polski, konsolidacji władzy komunistów nad Rosją. Kolejne ważne wydarzenia pokazane w filmie, to sojusz Polski i Ukrainy, wyprawa na Kijów, kontrofensywa wojsk bolszewickich i zajęcie przez nie znacznej części środkowej Polski.

Kulminacyjnym momentem filmu – jak i samej wojny- byłyby Bitwa Warszawska. Prosty i genialny plan uderzenia znanego jako Plan Żelazny na południową flankę wojsk bolszewickich, przygotowany przez szefa sztabu gen. Rozwadowskiego, za którego realizację odpowiedzialność przyjął Józef Piłsudski.

Paweł Szałamacha, Przemysław Sypniewski

Film „Osiemnasta bitwa” pokazałby wagę tej wojny dla teorii wojskowości. Wojnę polsko-bolszewicką można uznać za wojnę pośrednią pomiędzy I a II wojną, z pierwszej wzięła środki techniczne: dominującą rolę tradycyjnych broni: piechoty, artylerii i kawalerii, wspartych pociągami pancernymi, lekkimi czołgami oraz lotnictwem. Charakterystyczna dla II wojny, była natomiast koncepcja wojny manewrowej, przełamania frontu i długiego zagonu.

Film pokazałby polityczne tło wydarzeń na frontach. Reakcje gabinetów politycznych Europy wobec Polski tych lat, umiarkowanie przyjazną Francji, oraz niechętną Wielkiej Brytanii której premierem był Lloyd George, sympatyzujący z bolszewikami. Brzemiennym w skutki wyrazem tej polityki była koncepcja tzw „linii Curzona”.

Ukazane byłyby także postawy społeczeństw Europy: propaganda komunistyczna na Zachodzie Europy, strajki blokujące dostawy uzbrojenia. Z drugiej strony pokazałibyśmy pomoc wojskową Francji, rolę misji wojskowej Weyganda, ofertę pomocy

wystosowaną przez Węgry. Opowiemy także o roli ochotników walczących po polskiej stronie, białych Rosjan oraz, co będzie interesujące dla amerykańskiej publiczności, lotników eskadry kościuszkowskiej złożonej z pilotów z USA i Polski.

„Panie Gorbaczow, zburz Pan ten mur”

Nawiązując do słynnej mowy Ronalda Reagana wygłoszonej pod Bramą Brandenburską w 1989 roku, opowiedzielibyśmy historię największego w dziejach świata pokojowego ruchu rewolucyjnego, jakim była „Solidarność” i jej decydujące znaczenie do obalenia komunizmu i przywrócenia wolności w Europie.

Szeroki kontekst tych wydarzeń to polityka odprężenia w Europie i na świecie wykorzystana przez ZSRS do podbicia 10 nowych krajów. W latach 70-tych niewielu wierzyło w upadek komunizmu- Europa Zachodnia realizowała projekt EWG korzystając z osłony militarnej USA, nawet podzielone Niemcy pogodziły się ze status

quo, a RFN hojnie finansowała reżim Honeckera.

Wówczas doszło do zburzenia sceny politycznej poprzez powstanie Solidarności. Solidarność jako ruch robotniczy podważyła legitymizację władzy partii komunistycznej i pokazała, że komunizm reprezentuje jedynie czystą siłę. Pokazalibyśmy słabość moralną niektórych środowisk europejskich, piszących o zrywie wolnościowym, w kategoriach lekceważenia lub podkreślania jego rzekomego warcholstwa.

Ostatni odcinek cyklu omówiłby rolę prezydenta USA Ronalda Reagana i papieża Jana Pawła II w doprowadzeniu do upadku komunizmu. Wizyta Ojca Świętego w Polsce w 1979 pokazała, że władze komunistyczne nie dzierżą „rządu dusz” w najważniejszym, po ZSRR, kraju bloku.

Działania polityczne Reagana to jednoznaczne wsparcie ruchów wolnościowych przede wszystkim Solidarności, oraz jasne głoszenie przesłania wolności – odrzucenie koncepcji zbliżania, konwergencji dwóch systemów, ich moralnej

ekwiwalentności. Już w przemówieniu inauguracyjnym stwierdził, że najpotężniejszą bronią jest odwaga wolnych ludzi. W 1983 r. nazwał ZSRR „Imperium Zła”. Była to zasadnicza zmiana w traktowaniu ZSRR. Konsekwentnie realizowana polityka spowodowała bankructwo moralne i ekonomiczne ZRSR oraz klęskę wojskową w Afganistanie.

Jednocześnie system kruszał w krajach podporządkowanych Moskwie, nastąpiły strajki w Polsce w 1988, reformy na Węgrzech, odrodzenie Solidarności, częściowo wolne wybory roku 1989 w Polsce uruchamiające lawinę zdarzeń: powstanie niekomunistycznego rządu w Polsce, aksamitną rewolucję w Czechach, obalenie muru w Berlinie. Nastąpił rozpad ZRSR i wycofanie wojsk sowieckich z Europy Środkowej.

Uczestnicy

W każdym odcinku, oprócz zdjęć dokumentalnych, powinny znaleźć się wypowiedzi żyjących świadków poszczególnych wydarzeń oraz komentarze znanych europejskich i amerykańskich

historyków wojskowości oraz stosunków politycznych. Wskazane jest, by zaprosić do wystąpienia w filmie :

- ◆ Normana Daviesa,
- ◆ Zbigniewa Brzezińskiego,
- ◆ Lenne Olson i Stanleya Clou - „Sprawa Honoru”,
- ◆ Anne Appelbaum - „Gułag”,
- ◆ Gregora Dallasa - „Poisoned Peace”,
- ◆ Ann Coulter – “Treason: Liberal Treachery from the Cold War to the War on Terrorism”,
- ◆ Wiliama Breuera – „Jak polscy patrioci pomogli uratować Europę przed Hitlerem”,
- ◆ Stephane Courtois – „Czarna księga komunizmu”,
- ◆ Richarda Pipes – „Jak żyłem”, „Rosja Bolszewików”,
- ◆ Thomasa Wood – „Karski : How One Man Tried to Stop the Holocaust”
- ◆ Christophera Wheatleya - „Poland is Not Yet Lost: Heroic and Tragic Tales for the Polish Diaspora”
- ◆ Johna Tolanda – „Ostatnie sto dni”
- ◆ Christophera Andrew, Wasilija Mitrochina – „Archiwum Mitrochina”.

Kwestie techniczne

Czas trwania każdego odcinka 45 minut. Film powinien być zrealizowany przez

profesjonalnych twórców programy dla zagranicznych telewizji np. BBC, Discovery, History Channel. Osoby te powinny prezentować wysoki poziom profesjonalny i posługiwać się warsztatem przemawiającym do zagranicznego widza.

Obok filmu każda płyta zawierałaby dodatki w postaci map, statystyki dotyczące sił zaangażowanych w dane wydarzenie, ofiar, strat materialnych, oraz dłuższe wypowiedzi większej liczby świadków.

Kwestie organizacyjne i finansowe

Kraje docelowe

W pierwszej kolejności projekt powinien zostać zrealizowany w języku angielskim, co pozwoli na dotarcie do publiczności w USA, Kanadzie, Wielkiej Brytanii, a także do osób znających ten język zamieszkałych w innych krajach.

Następnie należy zmodyfikowaną wersję zrealizować w innych krajach. Zmodyfikowana wersja byłaby tłumaczeniem wersji angielskiej filmu z częściowym

Paweł Szałamacha, Przemysław Sypniewski

zastąpieniem wypowiedzi postaci anglosaskich, osobami znanymi w danym kraju.

W miarę posiadanych środków finansowych, cykl należy przeprowadzić w większości krajów europejskich: w Niemczech, Francji, Włoszech, Hiszpanii, Ukrainie, Rumunii i wybranych pozaeuropejskich, odgrywających ważną rolę w polityce światowej: Rosji, Izraelu, Japonii. W każdym z tych krajów, seria płyt DVD byłaby dołączana jako darmowy dodatek do najbardziej popularnego tygodnika polityczno-społecznego o rdzennie krajowym charakterze: np. Francja - Express, Niemcy- Spiegel, Rosja- Ogoniok, lub w edycjach językowych pism międzynarodowych.

Szacunkowe koszty

Jak wspomniano powyżej, program Polska- Dom Wolności, powinien zostać zrealizowany przez rząd. Promocja kraju leży bowiem w sferze właściwych zadań władzy publicznej.

Podstawowe rodzaje kosztów związanych z projektem obejmują produkcję filmów, tłoczenie płyt DVD, dystrybucję.

Szacunkowy koszt wyprodukowania jednego filmu wynosi 200,000 USD. Jest to kwota porównywalna z budżetem takich znanych produkcji dokumentalnych ostatnich lat jak Fog of War, Rupert Murdoch War on Journalism, Anne Frank Remembered (Oskar 1995), Trials of Henry Kissinger, Wonderful, terrible life of Leni Riefenstahl, In the Face of Evil:Reagans'War in word and Deed, Sobibor, October 14, 1943, 4PM. Dwieście tysięcy dolarów to kwota większa od kosztów przeciętnej krajowej produkcji dokumentalnej, filmy powinny być bowiem zrealizowane zgodnie z najlepszymi wzorami i przez doskonałych światowych producentów/reżyserów. Zgodnie z angielską maksymą, Polska jest zbyt uboga aby kupować rzeczy przeciętnej jakości. Do realizacji należy rozważyć zaproszenie osób, które w poprzednich latach otrzymały nagrodę Amerykańskiej Akademii Filmowej - Oscara za film dokumentalny.

Tłoczenie filmów DVD jest coraz tańsze. Dostępne powszechnie cenniki pozwalają stwierdzić, że przy tak dużym nakładzie, cena nie powinna przekroczyć 1 zł za sztukę.

Aby podać przybliżone koszty dystrybucji skorzystaliśmy z cen tygodnika Time, pisma o największym nakładzie, wynoszącym 4 mln egz. docierającym do 26 mln czytelników (dane wydawcy). Na tej podstawie przyjęliśmy cenę 300.000 USD za jednorazowy insert.

Zbiorcze, szacunkowe koszty dla pierwszej edycji ogólnoswiatowej wyniosłyby zatem:

Pozycja	Kwota
Produkcja	200.000 USD
Tłoczenie	4.000.000 zł
Dystrybucja	300.000 USD
Razem za 1 odcinek	5.700.000 zł
Razem za 8 odcinków	45.600.000 zł

Spodziewane efekty

Podstawowe pozytywne efekty przeprowadzonej akcji :

- rozpropagowanie pełnej wiedzy o najnowszej historii Europy, zwłaszcza wiedzy dotychczas pomijanej lub nieznannej,

- polepszenie wizerunku Polski w szeregu krajach z którymi wiążą nas szczególnie silne więzi kulturowe i polityczne,
- wzmożone zainteresowanie turystów Polską i całym regionem Europy Środkowej,
- neutralizacja rewizjonistycznych argumentów na temat przyczyn, przebiegu i skutków II wojny światowej przedstawianych przez niektóre środowiska Niemiec i Rosji,
- ubocznym skutkiem może być dotarcie do nowych osób, dokumentów z okresu objętego produkcją filmów,
- stworzenie pozytywnego klimatu pomagającego sytuacji prawnej RP i jej obywateli w ewentualnych pozwach,
- pośredni pozytywny wpływ na decyzje gospodarcze i inwestycyjne firm zagranicznych.

Paweł Szalamacha, Przemysław Sypniewski

Copyright Paweł Szalamacha, Przemysław Sypniewski

Paweł Szalamacha, prawnik – absolwent UAM w Poznaniu, publicysta, współzałożyciel Instytutu Sobieskiego i członek jego zarządu.

Instytut Sobieskiego jest polskim think tankiem czyli "fabryką idei". Think tank to pozarządowa instytucja będąca pomostem pomiędzy nauką, polityką, światem gospodarki, mediami i obywatelami. Instytut zajmuje się szeroką tematyką polityczno-ekonomiczno- społeczną, prowadzi badania i na ich podstawie proponuje zalecenia dotyczące konkretnych polityk i stymuluje debatę publiczną.

Zespół ekspertów Instytutu składa się z ponad 20 osób z dorobkiem zawodowym lub naukowym: ekonomistów, politologów, prawników, finansistów, inżynierów, biologów, historyków.

Przemysław Sypniewski, historyk- absolwent UAM w Poznaniu, pracował w ośrodku poznańskim TVP, realizuje niezależne dokumentalne produkcje filmowe.

Tematyka badawcza obejmuje: Stosunki Międzynarodowe, Obronność, Konstytucja i System Polityczny, Unia Europejska, Finanse Publiczne, Podatki, Polityka Monetarna, Prywatyzacja i Restrukturyzacja Gospodarki, Rynek Pracy, Bezrobocie, Infrastruktura i Transport, Przestępczość, Prawo Karne, Rolnictwo, Krajobraz Przestrzenny, Miasto.

Misja Instytutu Sobieskiego brzmi: Tworzymy Idee dla Polski.

Podstawowe zasady: Silne Ograniczone Państwo, Wolna Gospodarka, Ład Społeczny.

Instytut Sobieskiego
ul. Nowy Świat 27
00-029 Warszawa
tel./fax: (022) 826 67 47
tel.: (022) 211 12 75
fax: (022) 211 12 76

sobieski@sobieski.org.pl

Volkswagen Bank Polska S.A.

45 2130 0004 2001 0340 1999 0001

www.sobieski.org.pl

e-mail: info@sobieski.org.pl
<http://www.sobieski.org.pl>